

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 378/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Česká republika, zastúpeného advokátkou JUDr. Simonou Marcinovou, PhD., Námestie slobody 13, Michalovce, proti uzneseniu Okresného súdu Košice I (Mestského súdu Košice) č. k. 41P/36/2021 z 25. októbra 2021, uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8CoP/33/2022 z 10. mája 2022, uzneseniu Okresného súdu Košice I (Mestského súdu Košice) č. k. 41P/36/2021 z 15. novembra 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8CoP/76/2023 z 28. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1, starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 a súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Namietané uznesenia navrhuje zrušiť.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom podaným na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) 20. apríla 2021 domáhal, aby súd nariadil návrat maloletej [REDAKOVANÉ] (11-ročnej) a maloletého [REDAKOVANÉ] (6-ročného) do Českej republiky ako krajiny ich obvyklého pobytu. Svoj návrh odôvodnil tým, že s matkou maloletých detí uzatvorili manželstvo 11. júla 2009 v [REDAKOVANÉ] a spoločne žili v rodinnom dome v meste [REDAKOVANÉ] v Českej republike, kde sa narodili aj ich dve maloleté deti. Matka bez jeho súhlasu neoprávnene premiestnila maloleté deti na územie

Slovenskej republiky najprv 9. júla 2019 a následne 30. augusta 2020 k svojim rodičom, pričom ich prihlásila na trvalý pobyt na adrese [REDAKOVANÉ].

3. Matka zároveň v roku 2019 iniciovala konanie o rozvod manželstva a konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom v Českej republike. Rozsudkom Okresného súdu Frýdek-Místek č. k. 0Nc/9242/2019 z 26. februára 2020 a rozsudkom Krajského súdu v Ostrave č. k. 13Co/130/2020 z 23. júla 2020 boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky, ktorá v tom čase už mala pobyt na území Slovenskej republiky. Rozhodnutia českých poručenských súdov nadobudli právoplatnosť 24. augusta 2020. V roku 2019 podala matka prvýkrát trestné oznámenie na sťažovateľa z dôvodu fyzického napadnutia.

4. Spornou otázkou v konaní bolo, (i) či v danom prípade išlo o neoprávnené premiestnenie maloletých detí matkou na územie Slovenskej republiky 9. júla 2019, (ii) či ďalšie premiestnenie maloletých detí matkou na Slovensko 30. augusta 2020 bolo neoprávnené, (iii) či došlo k podaniu návrhu na návrat v ročnej lehote od premiestnenia maloletých detí a (iv) či sa maloleté deti zžili s prostredím na Slovensku.

5. Okresný súd uznesením z 25. októbra 2021 návrh sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že nepodal návrh na nariadenie návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu v lehote jedného roka, keďže o úmysle matky ostať s deťmi natrvalo na Slovensku sa dozvedel 9. júla 2019 a návrh podal na okresnom súde až 21. apríla 2021. Podľa českých poručenských súdov boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky a styk otca s maloletými deťmi bol upravený na každý nepárny kalendárny týždeň od štvrtka 17.00 h do nedele 17.00 h s výnimkou jarných a letných prázdnin, veľkonočných a vianočných prázdnin a sviatkov. Rodičia si maloleté deti majú odovzdávať v Liptovskom Mikuláši pred reštauráciou McDonalds (na polceste medzi bydliskom matky a sťažovateľa, pozn.). Podľa právneho názoru okresného súdu sú maloleté deti na Slovensku oprávnené.

6. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa uznesením č. k. 8CoP/33/2022 z 10. mája 2022 uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že okresný súd sa pri posúdení veci nezaoberal otázkou, či návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu nebránia závažne prekážky špecifikované v čl. 12 Haagskeho dohovoru (publikovaného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z. z., platného pre Slovenskú republiku od 1. februára 2001).

7. Okresný súd uznesením z 15. novembra 2022 návrh sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že matka premiestnila maloleté deti z Českej republiky na Slovensko oprávnené, pretože už disponovala právoplatnými a vykonateľnými rozsudkami českých poručenských súdov, na základe ktorých boli maloleté deti zverené do jej osobnej starostlivosti.

8. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa uznesením č. k. 8CoP/76/2023 z 28. apríla 2023 potvrdil uznesenie okresného súdu s odôvodnením, že je prirodzené, že ak má zabezpečiť starostlivosť o dieťa jeden z rodičov, bude dieťa v mieste bydliska toho rodiča, ktorému bolo dieťa zverené. Do skutkových zistení zahrnul aj rozhodnutia českých poručenských a trestných súdov. Krajský súd v Ostrave rozsudkom č. k. 13Co/130/2020 z 23. júla 2020 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Frýdek-Místek č. k. 0Nc/9242/2019 z 26. februára 2020 maloleté deti zveril do osobnej starostlivosti matky a upravil styk tak, že sťažovateľ je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi

každý nepárny týždeň od štvrtka do nedele vrátane jarných a letných prázdnin, veľkonočných a vianočných prázdnin a sviatkov, zároveň zaviazal matku, aby maloleté deti odovzdala sťažovateľovi pred budovou reštaurácie McDonalds v Liptovskom Mikuláši a na tomto mieste ich aj sťažovateľ matke odovzdal, a to aj na obdobie po rozvoze manželstva. Pre násilie zo strany sťažovateľa, ktorého sa mal dopúšťať voči matke v období od januára 2016 do 28. júna 2019, bol sťažovateľ rozsudkom Okresného súdu Frýdek-Místek č. k. 6T/14/2021 z 11. apríla 2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Ostrave č. k. 4To/131/2022 z 11. júla 2022 právoplatne odsúdený za trestný čin týrania osoby žijúcej v spoločnej domácnosti (matky).

II.

9. Sťažovateľ argumentuje, že právny záver vnútroštátnych súdov o tom, že bydlisko maloletých detí bolo automaticky určené českými poručenskými súdmi, je podľa jeho názoru nesprávny a nemá oporu v zákone. Sťažovateľ zdôrazňuje, že posledné bydlisko maloletých detí bolo v Českej republike určené zhodnou vôľou rodičov. Zároveň dodáva, že dosiaľ nebol žiadnym súdnym rozhodnutím nahradený jeho súhlas ako otca s cezhraničnou zmenou bydliska maloletých detí. Podľa názoru sťažovateľa sa na zmenu bydliska vyžaduje súhlas oboch rodičov, pretože obaja rodičia podľa českých poručenských súdov vykonávajú vo vzťahu k maloletým deťom opatrovnícke práva. Bydlisko maloletých detí podľa bydliska rodiča, ktorému boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti, sa podľa sťažovateľa odvíja, len ak by bolo bydlisko toho rodiča v rámci krajiny obvyklého pobytu maloletého dieťaťa a nešlo by o cezhraničnú zmenu. K právomoci ústavného súdu uviedol, že v zmysle § 76 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) nie je proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dovolanie prípustné.

III.

10. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 2 ods. 5 zákona č. 371/2004 Z. z. je sídlom Mestského súdu Košice mesto Košice a jeho obvod tvorí územný obvod okresov Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV a Košice-okolie. Podľa § 18m ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. prechádza výkon súdництва z Okresného súdu Košice I na Mestský súd Košice. Podľa § 124 ods. 1 písm. c) CMP na konanie o návrat maloletého, ktorý bol neoprávnené premiestnený alebo zadržaný, je miestne príslušný Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove.

III.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením okresného súdu z 25. októbra 2021 a uznesením okresného súdu z 15. novembra 2022:

11. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci a takýto postup aj vyčerpal, ústavný súd takúto sťažnosť odmieta z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (napr. IV. ÚS 373/2014). Ako z ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovateľ proti uzneseniam okresného súdu podal odvolanie, o ktorých následne rozhodol krajský súd, preto právomoc krajského súdu v tejto časti vylučuje

právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti. Vychádzajúc z uvedeného, bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uzneseniam okresného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Nedostatok právomoci prerokovať a meritórne rozhodnúť o ústavnej sťažnosti v tejto časti má prednosť pred skúmaním včasnosti podania ústavnej sťažnosti proti namietaným uzneseniam okresného súdu (II. ÚS 146/2020).

III.2. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením krajského súdu č. k. 8CoP/33/2022 z 10. mája 2022:

12. V tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa prevažuje aspekt o výsledkovom charaktere práva na spravodlivý proces (III. ÚS 246/2018). Predmetom prieskumu v prerokovanej veci je namietané uznesenie krajského súdu, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010). Základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či namietané konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre jej neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde].

III.3. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením krajského súdu č. k. 8CoP/76/2023 z 28. apríla 2023:

13. Rodičovské práva a povinnosti patria obom rodičom. Či už rodičia žijú v manželstve, alebo nie, predpokladá sa, že dieťa vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov a deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť, teda ide o obojstranné práva. Podľa Dohovoru o právach dieťaťa má dieťa právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť. Dieťa má právo udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi a dohovor priznáva obom rodičom spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa (II. ÚS 689/2014).

14. Najlepší záujem dieťaťa v návratovom konaní podľa Haagskeho dohovoru je vždy prvoradý. K naplneniu tejto axiómy Haagsky dohovor pracuje s vyvrátiteľnou domnienkou, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávneného zadržania v krajine únosu (alebo tretej krajine) v najlepšom záujme dieťaťa (keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby), s výnimkou tých prípadov, na ktoré pamätajú čl. 12, 13 a čl. 20 Haagskeho dohovoru.

15. Právna úprava na medzinárodnej úrovni zabezpečuje istý štandard ochrany týchto práv. V tomto duchu preto čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru stanovuje, že bez ohľadu na ustanovenie čl. 12 justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že existuje vážne nebezpečenstvo (grave risk), že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie (rozsudok Veľkej komory zo 6. 6. 2010 vo veci Neulinger

a Shuruk proti Švajčiarsku, č. 41615/07). Vnútroštátne súdy rozhodujúce v návratovom konaní musia detailne preskúmať celú rodinnú situáciu a uistiť sa, že návratom dieťaťa nedôjde k jeho vystaveniu fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak neprivedie do neznesiteľnej situácie.

16. Z vykonaného dokazovania predovšetkým z trestného spisu českého súdu vedeného vo vzťahu k sťažovateľovi predovšetkým pre podozrenie z domáceho násillia páchaného na matke považoval už český súd za preukázané, že matku k premiestneniu maloletých detí viedol intenzívny stres spojený s pocitom vážneho ohrozenia zo strany sťažovateľa vyvolaný dlhodobým konfliktným spolužitím. Sťažovateľ bol českými trestnými súdmi právoplatne odsúdený za trestný čin týrania osoby žijúcej v spoločnej domácnosti (matky), ktorého sa mal dopúšťať v období od januára 2016 do 28. júna 2019 v [REDAKOVANÉ]. Krajský súd túto okolnosť zohľadnil v prospech matky a uznal, že za najvhodnejšie riešenie, ako vyjsť z trýznivej situácie, považovala práve odchod od sťažovateľa.

17. V takejto situácii by teda nebolo spravodlivé od matky očakávať, aby maloleté deti ponechala v starostlivosti otca, čím by sa zároveň vzdala svojich rodičovských práv. Matka síce po dobu 4 mesiacov neumožňovala sťažovateľovi kontakt s maloletými deťmi, no svoje konanie ospravedlnila obavou, že sťažovateľ si maloleté deti ponechá. Styk sa od decembra 2019 realizoval, no sťažovateľ vzájomnú dohodu rodičov porušil, keď do konca mája 2020 si maloleté deti ponechal u seba. Konanie sťažovateľa bolo českým poručenským súdom vyhodnotené ako závažné a výrazne spochybňujúce jeho schopnosť deti vychovávať. Ako zarážajúca pôsobí skutočnosť, keď prvý kontakt matky s maloletými deťmi sťažovateľ podmienil protiprávnou požiadavkou, že v prípade nenávratenia maloletých detí v dohodnutom termíne by mu matka musela zaplatiť pokutu cca 10 400 eur.

18. Napadnuté rozhodnutie sa týka konania, ktoré je citlivé a v ktorom sa rozhoduje o živote a vývoji maloletých detí. Vnútroštátne súdy podľa názoru ústavného súdu podrobne skúmali všetky okolnosti, ktoré predchádzali samotnému premiestneniu detí na Slovensko. Z dokazovania všeobecných súdov vyplynulo, že maloleté deti sa nepochybne zžili s prostredím na Slovensku. V konaní bolo preukázané, že maloleté deti sa od leta 2019 s malými prestávkami nachádzajú na Slovensku, pričom hovoria slovenským jazykom, chodia tu do školy a škôlky, majú tu kamarátov, najužšiu rodinu, ošetrojúcu lekárku, maloletá dcéra aj krúžky a maloletý syn je z dôvodu útleho veku, ako aj oneskorenejšieho vývinu primárne naviazaný na svoju matku.

19. Napadnuté rozhodnutie zapadá do konceptu ochrany podľa Haagskeho dohovoru. Podľa čl. 17 preambuly nariadenia Rady ES č. 2201/2003 z 2. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES č. 1347/2000) v prípadoch neoprávneného premiestnenia dieťaťa, sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor z 25. októbra 1980 (ďalej len „Haagsky dohovor“) doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä čl. 11. Podľa čl. 11 ods. 4 nariadenia súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate.

20. Ústavný súd konštatuje, že návratové právo je silným právom, no nie neobmedzeným. So sťažovateľom je treba súhlasiť, že len samotné zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti matky nezakladá prekážku pre návrat dieťaťa do krajiny pôvodu dieťaťa. Okolnosti, akými sú ale

okolnosti preskúmvanej veci (násilie a týranie deklarované rozhodnutiami českých súdov), môžu predstavovať prekážku pre návrat detí do krajiny pôvodu.

21. Argumentácia sťažovateľa, ktorú uplatnil v ústavnej sťažnosti, nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov namietaného uznesenia krajského súdu v okolnostiach preskúmvanej veci. Argumentácia krajského súdu v spojení s podrobným odôvodnením okresného súdu je dostatočná, jasná a zrozumiteľná, pričom je založená na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone. Preto bola ústavná sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy odmietnutá ako zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd len na okraj poznamenáva, že ak súd dožiadaného členského štátu rozhodne, že dieťa sa nevráti, okamžite zašle vyhotovenie svojho rozhodnutia príslušnému súdu členského štátu pôvodu. Tento súd môže na návrh účastníka preskúmať otázku opatrovníckeho práva.

22. Sťažovateľ namietal aj porušenie ďalších základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a čl. 41 ods. 4 ústavy na základe rovnakých skutočností, z akých vychádzal pri svojich námietkach o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže sťažovateľ nimi sleduje ten istý účel, bez bližšieho špecifického odôvodnenia, v čom vidí porušenie práve týchto základných práv, ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že nie je nevyhnutné osobitne sa zaoberať touto časťou sťažnosti, pretože závery prijaté v časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver vo vzťahu k ďalším označeným právam (I. ÚS 364/2018).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu